КРОКОВЕС

КОЛО

В-ЦТВО ГАРТ

7193

МИХ. ЙОГАНСЕН

КРОКОВЕЄ КОЛО

Ф. 297.
Харківська Державна
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ім. В. Г. Короленка
№ 58139
ХАРЬКОВСКАЯ
№ Б. 8139.

В-цтво Гарт
Київ — 1923

3185

89179—1

КРОКОВЕЄ КОЛО

Д. У. Д. Друкарня Штабу К. В. Р. 1000 пр.

Кроковеє коло
Вище тину стояло.
Много дива видало.
Пісня.

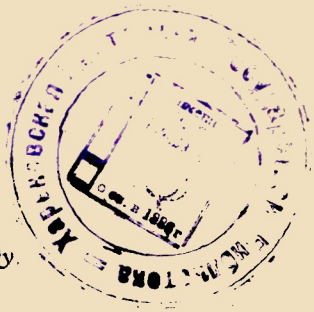

ПОРА

Робітникові Заходу.

Віє з поля холодним словом,
По сухій стерні
Ходить Жовтень.
Поля сповнені кров'ю,
Уродили хліб—не тобі...
По сухій землі
Ходить Жовтень.

Син у колисці
ві сні.
Люлі, люлі—не спи!
Родився рабом:
Роби...
Чи довго ж?

Птиці в колисці
ві сні.
Знаєш кубельце в рушниці,
Пам'ятаєш, як кулі гули,
Гей добрі залізні птиці
І сплять усі п'ять у кублі.

Ось сина повісять на дубі
З такою ж птицею в грудях.
Люлі, люлі—на дубі
— В грудях —
. . . . . .

Годі!
Добре рушницю набий,
Цілуй сина,
Виходь і бий
В спину!

ПАВЗА

По Україні — сніги.
Померли озера,
Хуґа кахикає—
Й ника́є й ника́є
В снігах.
Хмар осипаються крила,
Падають зґраї безсило.
Укривають озера і землю
Сухітні пера снігів..

Я знаю: знову буде тебе розіп'ято,
Червоне серце —
Серед неба у хмарах,
І кров'ю сходу
Обіллеш білі гони на всесвіт.

В борні проти цілого світу і я загину з тобою
(Чимала втіха
Для тебе!)—
Але зараз
Дихають сонно степи,
Тихо
Перед останнім боєм —
Спи, моя серце-країно...
По Україні — сніги!

...Не згадають імення в сумній панихиді
Попи ні живої, ні мертвої церкви,
Задзвенять сльозою в залізі й міді,
Не умруть в робочому серці

Ті, що вмерли під Перекопом
Ті, що хорі, голодні й голі:
Руками брали окопи,
Пазурами видерли волю...

І ЩЕ ОДНА НІЧ

Моєму батькові з Північного моря.

І.

Я творю уночі—стомлений—коли усе спить.
Усе спить... і багато вмерло.
Запалюю цигарку, встаю—і дивлюсь у ніч.
Що то в шелесті листя шумить?..
То старий знайомий — море.
То його обличча,
Сиве й суворе—дивиться на сина,
І сльоза спадає на мою
Руку, що чужа лежить, чи хора.
Так, воно сине
І кличе,
І кличе мене до себе.
Але ніч чорна—і багато вмерло
І лежить на цвинтарі ночі.
Так, багато вмерло
(Тільки листя шумує в небі).

II.

Ти не прийдеш, не прийдеш ніколи,
Не росчиниш тихенько дверей,
Не почую милого голоса,
Не візьму руки твоєї.

І коли б чекав до півночі,
Не побачу тебе уві сні.
Тільки листя в небі сокоче,
Мов в огні:
Він не прийде—
Іди!..

III.

Дитячі роки. Весна.
В батька немає грошей.
Вночі немає сна:
Одягти, узути, дати їсти...
Холодно,
Нехороший сон.
Вночі сміється і плаче листя,
Воно—як забутий стогін.

IV.

Залетіли з Німеччини буки,
Вкорінились у вільній землі,
Простяглися могутні руки
І на захід, на захід пішли.

Повернімось, вернімось додому
Мілійонами буйного зілля,
Прогуркочемо буковим громом,
Проллємось молодим водопіллям.

Й на землі Лібкнехта й Маркса
Вкорінимо рудее знання,
Й боягузів з самого Марса
Примусимо йти за нами...

V.

Я творю уночі—стомлений—коли усе спить.
Усе спить... і багато вмерло.
Запалюю цигарку, встаю—і дивлюсь у ніч:
Холодне і чисте.
Як перла
Вночі шелестить листя...

СВІТАНОК

Захолола жахом зоря
Над лісом
(Давно вже помер місяць),
Червоне бадилля на сході кричить,
Угору лізе вогневий буряк,
Видирається вище і вище і вище,
Ударив, свиснув, розсипався іскрами
— Ранок.

Як дихає ніжно і легко і тихо обличчя...
— По галяві сонній без краю блукають коліна,
Коли біля тебе лежить твоя річка
І хилить і хилить углиб сумирної хвилі.

Заснуло у синяві місяця блідеє личко
І в піні і в вітрі без краю лине і лине..
— Коли біля тебе лежить твоя річка,
Забуваєш сніги, що обличчя стиглими слізьми
укрили.

Як птиця зімою, ховаєш чоло під крила,
Кострубаті крила, що їх рясно посічено днями
Коли біля тебе лежить твоя річка...
— Випростуєш крила і знаєш, що день не устане
Коли не полинеш до його з останньої крепкої сили.

Б. 8139

ХМАРКУ НА ЗАХІД

...І знову хмарам вітер сниться,
І тихо спіють в ясноокеані
Водою вільною вагітні вівці,
І сплять і марять, поки час настане.

Мої отари, мрій грозових повні,
Ідіть на захід над міста одвічні,
Несіть поволі, тихо, в своїй вохкій вовні,
Тихо несіть насіння блискавичне.

І всю росу, що випала на чоло,
І всю росу, що попалила вії,
І всю росу, що виплакало поле,
Зберіть поволі, тихо, поки час наспіє.

І коли світ останню кров ростопить,
Коли на площах падатимуть діти,
Як громова гармата вдарте по Європі,
Іспопеліть у корінь паразитів
І в океан знесіть золу в останньому потопі.

Л. 297.
Харківська Державна
НАУК... БІБЛІОТЕКА
ім. ... Короленка
№

ДЕНЬ

Припав до хмар і пив і пив,
І одірвався і зітхнув,
І свінув Див і день
Озвався в дубі.

І кинувсь знову й плив і плив,
Латаття листя лілій
Летіли в синій глибині
І тали в сивій хвилі.

Аж поки світ вечірніх злив
Проллявся з сонця дуба.
І знову пив і пив і пив,
І танув день і далі плив
До згуби.

ТРАКТОВКА БАНАЛІ

Серце, ти — мій лісочок
(Твоє личко в моїх долонях).
Крізь дерево світять очі,
Крізь пальці синіє сонце.

Ніду подем весело далі
(Коло шиї твої рученята),
Небо цілують і міцно його обійняли
Рукавами сорочки зімнятої.

І коли припаду до криниці
(На вустах вохкий спомин),
Зітхне вода, як птиця,
Одведе вуста непритомні.

САНТИМЕНТИ

Моїй річці.

Серце, ти—мій ліхтарик
(Заглядаю в заплакані дверця).
Ти—мій злиденний дзиґарик:
Так...
Так...
Так...
Так, каже серце.

Утішся,
Серце моє ти хоре,
Не плач, будь ласка,
Заспівай вечірньої пісні,
Зазирни, як зоряна люстра,
Глибоко в заснулеє море,
У темне дно козацької казки.
Так...
Так...
Так...
Так, кажуть вуста.

І знову сльози невинні
По запланій люстерці...

Мій бідний годинник!
Так...
Так...
Так, каже серце

НІЧ

Контрасти.

Ясно...
Так ясно у день не буває.
Ясно.
Яснішого серцю не треба,
Тихо, як сонної дівчини очі.
Землі немає.
Тільки ніч,
Тільки небо.

Але роз'ятрений мозок
Не хоче,
Не може.
І в трясці нервовій тремтить розгублений розум,
І от із землі зростають мов крила гігантові тіні
Все вище і вище мов чорна мільонова зграя,
І квилить і плаче і кракає й дико ґерґоче,
І чорними пальцями в смертній роспуці, в одчаю
сягає по зорі...

...Але заплющити очі:
Тихо,
Ясно.

Ясно, ясніщого серце не хоче.
Тихшого дівчині сонній не треба.
Землі немає,
Тільки ніч,
Тільки небо.

У БІЙ

Кільце.

Потяг рушив у дощ і тумани
(—Не втечеш із пащі поля).
Хитався по шпалах п'яний,
Здрігався мокрий і голий.

...Бігли хвилі по одній... по одній...
Поринали в повіні водяній.

Смерть бачили в вічі,
В полях потомлену смерть.
І снили й прокидались тричі.
Й засипляли в стумі упертій.

...Бігли хвилі по одній... по одній...
Поринали в повіні водяній.

Потяг рушив у дощ і тумани,
Непритомний летів у безодні.
День упав на коліна й не встанув!
Уночі, у бій ще сьогодні...

...Бігли хвилі по одній... по одній...
Поринали в повіні водяній.

РЕВОЛЮЦІЯ

I.

Коли Прометей
Підвівся руба
З чотирьох ніг на дві.
І вогонь з запаленого блискавкою дуба
Узявши у кострубаті руки.
Повстав проти Зевса,
То перша була
На землі
Після несчисленних ночей
Революція.

II.

під вітром у вічних снігах Кавказу
Зазяблі раби
Убили своїх центуріонів
сунули з полун'ям і димом,
Як люта імла,
В дикій роспуці
на Рим,
То ще раз
після мільйонів, і ще раз
Була
Революція.

III.

Коли гнаний,
До смерти потомлений Робочий
У голодні руки
Узявши
Війні віками вірний метал
На спомин
За погаслі очі сухітних дітей,
За панські ночі зганьблених жінок,
За проституток,
За віковічні муки
За тисячолітній стогін,
Уразив пана у серце,
То в перший
Після мільйонів разів,
Знову в перший
І в передостанний раз
Була
Революція.

IV.

Коли на землі—Комуна,
Й сумирного вечору
З верхів'я
Гірних гаїв,
Як всесвітові струни,
Люде линуть далеко
За обрій землі,
Аби в гармонії миру,
Як меч,
Мов лелека,
Осягти, захопити іще одну не-
втоpовану путь,

Коли електрику,
Радій
І инші ляльки
Куде поховано з миром,
Як архаїчні руни,
В дитячі книжки,

Коли на землі—Комуна
— Один величний,
І лише смерть,
Як і раніш,
Жертиме гірших і ліпших—
Останній тиран
В океані Комуни...

І ще раз, ізнову
У цвинтарях книгозбірень,
У поемах забутих поетів,

У якійсь старовинній Леніна й Маркса науці
Роскопають люде
Одне напівмерле забуте слово.
І слово це буде:
— Революція.

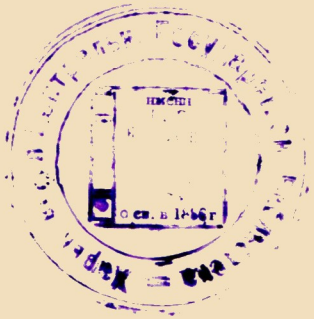

ЗМІСТ:
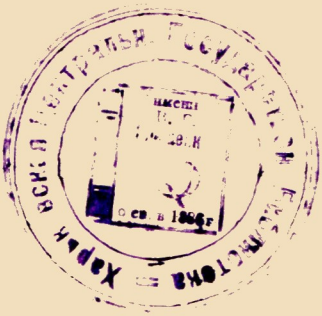
Пора 7
Павза 9
І ще одна ніч. І 11
ІІ 12
ІІІ 13
ІV 14
V 15
Світанок 16
Хмарку на захід 17
День 18
Трактовка баналі 19
Сантименти 20
Ніч 22
У бій 24
Революція. І 25
ІІ 26
ІІІ 27
ІV 28